

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Caput VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

nibus locis potestatem habere dicitur Episcopus Alexandriae. Est autem potestas nomen generale, & ad omnia extenditur, nisi termino aliquo circumscribatur. Cum igitur Patres Nicæni nullis eam finibus constrinxerint, id nos temere facere non debemus. Certe Episcopi Synodi Chalcedonenfis eo sensu, quem dixi, Nicænom Canonem acceperunt. Ita enim eum referunt in actione decima sexta: *ὡς ἔστι ἐν τῷ κανόνι ἀλεξανδρείας πάντων ἐκ τῆς ἰουδαίας*. Sed ut omnis tollatur difficultas, videndum est, quidnam juris in Aegypto, Libya & Pentapoli, Alexandrinus Pontifex habuerit ante Concilium Nicænum. Nam si ostenderimus, ante illam Synodum Episcopum Alexandriae omnium Ecclesiasticorum negotiorum potestatem in illis Provinciis habuisse, liquido apparebit, Nicænos Patres in hoc Canone non de sola ordinatione egisse, cum nihil ex antiqua consuetudine minuerint, sed eam potius confirmaverint.

CAPUT VI.

Primum igitur reperio, Episcopum Alexandrinum diu ante tempora Concilii Nicæni curam habuisse Pentapoleos. Cum enim Sabellius errorem suum apud Ptolemaidem urbem Pentapoleos diffeminare cœpisset, multique statim ei contradixissent ex Catholicis viris, utraque pars tam Sabellii, quam Catholicorum, Legatos misit ad Dionysium Alexandrinum Episcopum: qui auditis partibus, quid sentiendum esset definiuit, scripsitque ea de re ad Ecclesiam Ptolemaidis. Docet id Dionysius ipse in epistola ad Xystum Romanæ urbis Episcopum: ejusque verba referuntur ab Eusebio in libro septimo Historiæ Ecclesiasticæ. Idem confirmat Athanasius in libro de sententia Dionysii Alexandrini contra Arianos, cujus locum aduersus semetipsum protulit Launoius. *In Pentapoli superioris Libyæ, quidam Episcoporum sententias Sabellii amplectebantur &c. Re cognita Dionysius ad eorum curam ea Ecclesiæ pertinebant, Legatos misit, qui auctores harum rerum ab illis pravis opinionibus retraherent.* Sed & Libyam ante Concilium Nicænum, sub Alexandrini Pontificis dispositione fuisse docet idem Dionysius in epistola ad Germanum, quæ refertur ab Eusebio in libro septimo. Nam cum Dionysius relegatus esset in vicum Libyæ Cephron, ait, se illic verbum Dei incolis prædicasse, multosque sua prædicatione conversos fuisse ad fidem Christi. Quod quidem Episcopalis jurisdictionis esse nemo, ut opinor, ambigit. Jam vero Provinciam Thebaidis ante Nicæna tempora Alexandrino Episcopo subjacuisse, apparet ex Historia Meletii. Qui cum esset Episcopus Lycopolis in Thebaide, & multa contra leges Ecclesiasticas fecisset, adeoque Diis Gentium sacrificasse argueretur, collecta Synodo à Petro Alexandrino depositus est, viginti plus minus annis ante Concilium Nicænum, ut scribit Athanasius in Apologia aduersus Arianos. Idem confirmat Epipha-

Anius in hæresi 68. ubi scribit, Meletium illum Thebaidis Episcopum, subjacuisse Petro Alexandrino Episcopo, & ad illum Ecclesiastica negotia retulisse, ex more institutoque veteri: *Hic enim mos est, inquit, Alexandrinorum Archiepiscoporum, ut per totam Aegyptum ac Thebaidem, Libyam, Ammoniacam, Mareoticam ac Pentapolim, Ecclesiastica negotia administrarent.* Non igitur solius ordinationis, sed omnium Ecclesiæ negotiorum cura per eas regiones ad Episcopum Alexandriae pertinebat, idque ante Synodum Nicænam. Quare cum Nicæni Patres antiquas consuetudines in Aegypto firmaverint, apparet eos non de sola ordinatione locutos esse, sed de omnibus negotiis Ecclesiasticis. Omnes certe Aegypti Episcopi ita semper hunc Canonem intellexerunt, quemadmodum discimus ex Concilio Chalcedonenfi, actione 4. ubi Hieracius Episcopus Aegypti, nomine Episcoporum totius Provinciae ita dicit: *De epistola autem sanctissimi & Deo amicissimi Archiepiscopi Romani Leonis, sciunt omnes sanctissimi Patres nostri, quia in omnibus expectamus sententiam sanctissimi Archiepiscopi; & petimus vestram clementiam expectare præsidis nostri presentiam, quia eum in omnibus sequimur. Nam & S. Patres, qui in Nicæa congregati sunt 318. hanc regulam dederunt, ut sequatur omnis Aegyptiaca Diocesis Archiepiscopum magna urbis Alexandrina, & nihil absque ipso agatur ab aliquo ei subjacente Episcopo.*

CAPUT VII.

Abunde, ut opinor, probavimus id, quod initio hujus disputationis polliciti eramus, Canonem sextum Concilii Nicæni de Patriarchis agere, quatenus Patriarchæ sunt; nec de sola ordinatione accipiendum esse, sed de omni jure Patriarchico. Nunc ad reliqua pergamus. Sequitur in dicto Canone: *Quia & Episcopo Romano parilis mos est.* Græca sic habent: *ἵνα ὡς ἔστι ἐν τῇ ῥωμῆν ἐπισκοπῇ τὸ αὐτὸ εἶναι ἔστιν.* Quæ verba cum sint per se manifestissima, variis tamen multorum expositionibus in absurdissimum sensum detorta sunt. Nos verbis ipse inhaerentes, sententiam Nicænorum Patrum investigare conabimur. Duas igitur causas decreti sui afferunt sanctissimi Antistites, quamobrem scilicet Episcopus Alexandriae per Aegyptum, Libyam ac Pentapolim, omnimodam habeat potestatem. Prima est, vetus consuetudo illorum locorum. Sic enim dicunt, antiqua consuetudo servetur per Aegyptum &c. Secundam deinde causam afferunt, exemplum Episcopi Romani. Hanc enim vim habent hæc verba: *ἵνα ὡς ἔστι &c.* Ubi duo notanda sunt. Primum est, Episcopum Romanum proponi quasi exemplum & normam reliquorum Patriarcharum. Deinde nihil in hoc Canone statui de Episcopo Romano, cum tamen de aliis aliquid statuatur, puta de Alexandrino, Antiocheno, & Hierosolymitano. Recte ergo Nicolaus Papa in Epistola ad Michaëlem Impe-

ratores ita scribit: *Denique si instituta Nicæna Synodi diligenter inspiciantur, inveniuntur profecto, quia Romana Ecclesia nullum eadem Synodus contulit incrementum, sed potius ex eius forma, quod Alexandrina Ecclesia tribueret particulariter, sumpsit exemplum.* Quod cum verissime dictum sit à Nicolao, Launojus tamen in dissertatione sua reprehendit. Nihil enim Alexandrino Pontifici à Nicænis Patribus tributum fuisse contendit, idque fere omnibus paginis inculcat. Verum ipse longe fallitur. Nam cum Alexandrini Pontifices ante Concilium Nicænum potestatem, quam in Ecclesiis totius Ægypti habebant, sola consuetudine & antiquitate defenderent, Nicæni Patres eam possessionem decreto suo confirmarunt. Multum ergo tribuerunt Alexandrino Pontifici, qui potestatem ejus speciali Canone stabilierunt, ita ut nemo in posterum ei refragari posset. Idem est igitur ac si diceret, cum Senatus Parisiensis possessionem alicujus fundi aut juris uni ex litigantibus adjudicet, nihil illi tribuere. Post Concilium Nicænum Episcopi Alexandrini ex auctoritate universalis Concilii sibi vindicarunt, id quod antea sola consuetudine usurpabant. Jus ergo illorum sancitum est & firmatum à Synodo Nicæna, idque exemplo Episcopi Romani. Id enim sibi volunt hæc verba: *Quia & Episcopo urbis Romæ parilismos est.* Idem est enim ac si dicerent, Episcopus Alexandriae in tota Ægypto omnem habeat potestatem, quia Episcopi quoque Romani eadem est consuetudo. Quibus verbis Patres Nicæni primatum sedis Romanæ manifeste agnoscunt. Illud enim sine dubio primum est, quod est norma ac regula cæterorum. Hinc factum est, ut in quibusdam antiquis collectionibus hic Canon inscriptus sit de primatu Ecclesiæ Romanæ. Ita certa sentit Gelasius Papa in epistola ad Orientales de nomine Acacii, pag. 183. his verbis: *Qua enim ratione vel consequentia aliis sedibus defendendum est, si prima B. Petri sedis antiqua & vetusta reverentia non deseritur, per quam omnium Sacerdotum dignitas semper est roborata atque firmata, trecentorumque decem & octo Patrum invictò & singulari judicio vetustissimus iudicatus est honor.* Sed & ante Gelasium Bonifacius Papa in epist. ad Episcopos Thessaliæ idem observat, ita dicens: *Nicæna Synodi non aliud præcepta testantur: adeo ut non aliquid super eo ausus sit constituere, cum videret nihil supra meritum suum posse conferri. Omnia denique huic noverat Domini sermone concessa &c.* Verum hic primatus multo apertius stabilitus est in Synodo Constantinopolitana, quæ præcepit ut Episcopus Constantinopoleos secundum locum haberet post Episcopum Romanum.

Illud præterea notandum est, Nicænos Patres, qui Episcopi Alexandrini diocæsin definierant, Episcopi Romani non definiisse. Quod prudenter ab illis factum est. Nam cum ea Synodus fere tantum ex Orientalibus constaret Episcopis, & ad Orientis atque Ægypti negotia ordinanda tantum esset congregata, de Romana diocæsi nihil decrevit: sive quod ejus terminos non satis

A cognosceret, sive quod nihil ad se & ad præsentem quaestionem hoc facere existimaret. Porro cum Patres Synodi Nicænae, potestatem quam habebat Alexandrinus Pontifex per totam Ægyptiacam diocæsin, comparant cum ea potestate, quam habebat Romanus Pontifex, omnino intellexerunt potestatem, quam habet Episcopus Romanus in sua diocæsi. Utraque enim ex æquo sibi respondere debent: & sicut Alexandrinus componitur cum Romano, ita diocæsis conferenda est cum diocæsi. Alioquin inepta & imperfecta esset comparatio, si de Alexandrino quidem Pontifice loquentes Episcopi, universim ejus diocæsin seu Patriarchatum comprehenderent: de Romano vero Pontifice non item, sed solum ejus Provinciam Romanam intelligerent, quod est absurdissimum. Comparant igitur Nicæni Patres & Episcopum Episcopo, & Diocæsin Diocæsi, & potestatem potestati, & consuetudinem consuetudini: consuetudinem scilicet regionum Ægypti, consuetudini Diocæseos Romanæ. Juxta has regulas intelligenda est expositio Rufini, qui hunc Canonem ita interpretatus est. *Ut apud Alexandriam & in urbe Roma vetusta consuetudo servetur, ut vel ille Ægypti, vel hic suburbicariarum Ecclesiarum sollicitudinem gerat.* Per suburbicarias enim Ecclesias intelligit Rufinus eas, quæ sunt sub Episcopo urbis Romæ. Nam suburbicariæ Ecclesiæ eodem modo dicuntur, quo suburbicariæ Provincie. Ut ergo suburbicariæ Provincie appellantur, quæ erant sub vicario urbis Romæ, sic Ecclesiæ suburbicariæ dicuntur à Rufino, quæcunque subjacebant Episcopo urbis Romæ. Et quemadmodum Provincie suburbicariæ peculiarem constituebant Diocæsin vicarii urbis Romæ, ita Ecclesiæ suburbicariæ Diocæsin constituunt Episcopi Romani. Verum qui fuerint termini hujus Diocæseos temporibus Concilii Nicæni, haud facile fuerit affirmare. Tutissimum tamen mihi videtur, sequi sententiam Græcorum Interpretum, qui Romano Patriarchæ universum Occidentem adscribunt, licet id Romanis displiceat. Certè Patres, qui Arelatensi Concilio interfuerunt, Patriarchatum Episcopi Romani non aliter videntur accepisse. Sic enim loquuntur in epistola Synodica, quam ad Silvestrum Papam scripserunt: *Placuit etiam, antequam à te, qui majores Diocæses tenes, per te potissimum omnibus insinuari.* Quæ sunt enim illæ majores Diocæses, quas Romanus Episcopus tenere dicitur, nisi Occidentis Provincie. Quæ si cum Alexandrino vel Antiocheno Patriarchatu comparentur, longe majores & ampliores esse deprehenduntur.

CAPUT VIII.

EXposito Canone Concilii Nicæni, jam tempus est, ut argumenta, quibus Joannes Launojus sententiam suam firmare nititur, paucis recellamus. Ait igitur Launojus temeritatem Meletii causam huic Canoni præbuisse. Nam cum